

Aktuālais par gada diferencēto neapliekamo minimumu

1. Kādas izmaiņas tika ieviestas 2016. gadā?

2016. gadā tika ieviests gada diferencētais neapliekamais minimums. Tas nozīmē, ka 2016. gada laikā, saņemot ikmēneša algu, iedzīvotājiem vēl nekas nemainījās, jo piemēroja minimālo mēneša neapliekamo minimumu (75 eiro). Tomēr 2017. gadā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2016. gadu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājam ir tiesības atgūt pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli no **taksācijas gada (2016. gada) laikā neizmantotās gada diferencētā neapliekamā minimuma daļas.**

Ja 2016. gadā nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs:

- ir mazāks vai vienāds ar 4560 eiro (380 eiro mēnesī), iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu, t.i., 1200 eiro (100 eiro mēnesī);
- ir robežās no 4560 (380 eiro mēnesī) eiro līdz 12 000 eiro (1000 eiro mēnesī), palielinoties ienākumam, piemērojams gada diferencētais neapliekamais minimums pakāpeniski samazinās;
- pārsniedz 12 000 eiro (1000 eiro mēnesī), piemēro tikai minimālo mēneša neapliekamo minimumu, t.i., 75 eiro mēnesī jeb 900 eiro gadā.

Tas nozīmē, ka turpmāk netiks piemērots vienāds neapliekamais minimums visiem, bet gada neapliekamais minimums būs atkarīgs no nodokļa maksātāja gada ienākumu apmēra. Mazo algu saņēmējiem nodokļa atlaides būs lielākas. Nosakot gada diferencētā neapliekamā minimuma apmēru, ņems vērā ne tikai algu, bet arī citus nodokļa maksātāja ienākumus. Tādējādi ir svarīgi Valsts ieņēmumu dienestā iesniegt gada ienākumu deklarāciju.

2. Kas mainās 2017. gadā?

2017. gadā minimālais mēneša neapliekamais minimums ir 60 eiro, vienlaikus tiek piemērots gada diferencētais neapliekamais minimums. Savukārt pieaugs maksimālais gada neapliekamais minimums: 2017. gadā tas būs 1380 eiro (115 eiro mēnesī). Pieaugs arī gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu, un gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura piemēro tikai minimālo gada neapliekamo minimumu.

Nākamajos gados ikmēneša neapliekamais minimums samazināsies: 2018. gadā – 40 eiro, 2019. gadā – 20 eiro, 2020. gadā – 0 eiro, vienlaikus paaugstinoties gada diferencēto neapliekamajam minimumam: 2018. gadā – 1560 eiro (130 eiro mēnesī), 2019. gadā – 1740 eiro (145 eiro mēnesī), 2020. gadā – 1920 eiro (160 eiro mēnesī).

3. Kas mainīsies personai ar algu līdz 380 eiro?

Personai, kurai alga 2016. gadā bija līdz 380 eiro mēnesī, gada diferencētais neapliekamais minimums bija 1200 eiro (100 eiro mēnesī). Tātad, ja ik mēnesi algai jau ir piemērots minimālais neapliekamais minimums (mēnesī 75 eiro, gadā 900 eiro), tad gadā neizmantotā neapliekamā summa bija 300 eiro ($1200 - 900 = 300$). Pārmaksāto nodokli – 69 eiro (23% no 300) – būs iespējams atgūt 2017. gadā, Valsts ieņēmumu dienestā iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2016. gadu.

4. Vai, pakāpeniski samazinoties mēneša neapliekamajam minimumam, personas reālie ienākumi gada laikā nesamazināsies?

Diferencētā neapliekamā minimuma mērķis bija zināmas progresivitātes ieviešana iedzīvotāju ienākuma nodoklī. Tas nozīmē, ka iedzīvotājiem, kuru ienākumi ir salīdzinoši lielāki, nodokļa slogs nedaudz palielināsies, savukārt iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem – samazināsies.

Tādējādi personām, kuru mēnešalga, piemēram, ir 380 eiro mēnesī, 2016. gadā neto ienākums (ienākums pēc nodokļiem) nemainīsies. Savukārt 2017. gadā piemērotais minimālais mēneša neapliekamais minimums gan samazināsies par 15 eiro (no 75 eiro līdz 60 eiro), kā rezultātā taksācijas gada neto ienākums samazināsies par 41,40 eiro (t.i., 3,45 eiro mēnesī). Taču, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2016. (taksācijas) gadu, persona būs tiesīga saņemt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu 69 eiro apmērā. Tādējādi faktiski personas neto ienākums 2017. gadā pieaugs par 27,60 eiro.

5. Kas mainīsies personām ar algu virs 380 eiro?

Ja 2016. gadā nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs bija robežās no 4560 eiro (380 eiro mēnesī) līdz 12 000 eiro (1000 eiro mēnesī), pieaugot ienākumam, piemērojama gada diferencētais neapliekamais minimums pakāpeniski samazinās. Savukārt, ja 2016. gadā nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs pārsniedza 12 000 eiro, piemēro tikai minimālo mēneša neapliekamo minimumu, t.i., 75 eiro mēnesī jeb 900 eiro gadā.

Taču katrs individuālais gadījums ir atšķirīgs, atkarībā no ienākumu apmēra un apgādājamo skaita.

Personas neto algas izmaiņas 2017. gadā

	Neto alga	Neto algas izmaiņas	Atgūstamā summa, iesniedzot deklarāciju par iepriekšējo gadu	Vidējie reālie neto ienākumi	Neto algas vidējās izmaiņas, ja atgūts iepriekšējā gada neapliekamais minimums
Persona ar algu 380 EUR					
bez apgādājamajiem	275,68	-3,45	69,00	277,98	2,30
ar 1 apgādājamo	315,93	-3,45	69,00	318,23	2,30
ar 2 apgādājamajiem	340,10	0,00	0,00	340,10	0,00
ar 3 apgādājamajiem	340,10	0,00	0,00	340,10	0,00
Persona ar algu 500 EUR					
bez apgādājamajiem	358,38	-3,45	55,65	359,57	1,19
ar 1 apgādājamo	398,63	-3,45	55,65	399,82	1,19
ar 2 apgādājamajiem	438,88	-3,45	55,65	440,07	1,19
ar 3 apgādājamajiem	447,50	0,00	0,00	447,50	0,00
Persona ar algu 700 EUR					
bez apgādājamajiem	496,21	-3,45	33,39	495,54	-0,67
ar 1 apgādājamo	536,46	-3,45	33,39	535,79	-0,67
ar 2 apgādājamajiem	576,71	-3,45	33,39	576,04	-0,67
ar 3 apgādājamajiem	616,96	-3,45	33,39	616,29	-0,67

6. Kuras personas var iesniegt gada ienākumu deklarāciju, lai atgūtu iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu?

Jebkura fiziska persona, kura 2016. gadā ir bijusi nodarbināta un maksājusi iedzīvotāju ienākuma nodokli, gada ienākumu deklarāciju var iesniegt brīvprātīgi.

7. Kādā veidā gada ienākumu deklarāciju var iesniegt?

- VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS), ja ir reģistrēta interneta banka vai ir elektroniskais paraksts. Personai pašai nav nepieciešamības krāt un meklēt informāciju par saviem gada ienākumiem, VID datubāze personas ienākumus deklarācijā ielasīs automātiski.

Deklarācijas iesniegšana EDS soli pa solim ir izskaidrota informatīvajos materiālos VID mājaslapā

https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/Pai%C4%ABgmateri%C4%81ls%20Atg%C5%A Bsti%20p%C4%81rmaks%C4%81tos%20nodok%C4%BCus_0.pdf

- *VID klientu apkalpošanas centros klātienē papīra formā. Veidlapas atrodamas VID mājaslapā vai pieejamas klātienē apkalpošanas centros.*

8. Vai gada ienākumu deklarāciju var iesniegt arī tad, ja nav bijuši attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstniecību, par kuriem iespējams atgūt pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli?

Jā, arī šādā gadījumā persona var iesniegt gada ienākumu deklarāciju, ja persona bijusi nodarbināta un maksājusi iedzīvotāju ienākuma nodokli.

9. Kad ir jāiesniedz gada ienākumu deklarācija?

- *Gada ienākumu deklarāciju, lai atgūtu iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu, kas izveidosies, piemērojot diferencēto neapliekamo minimumu par 2016. gada ienākumiem, var iesniegt, sākot ar 2017. gada 1. martu.*
- *Iedzīvotāji deklarāciju brīvprātīgi var iesniegt trīs gadu laikā, t.i., deklarācijas par 2016. gada ienākumiem var iesniegt līdz 2019. gada 30. jūnijam.*

10. Vai pensionāri, kuri strādā, arī varēs atgūt iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu?

- *Pensionāriem piemēro nevis diferencēto neapliekamo minimumu, bet gan taksācijas gada neapliekamo minimumu 2820 eiro apmērā (235 eiro mēnesī). Tādējādi pensionāri, kuru pensija ir mazāka par 235 eiro mēnesī un kuri ir bijuši nodarbināti iepriekšējā gadā (vai iepriekšējos 3 gados), var iesniegt gada ienākumu deklarāciju un atgūt nodokļa pārmaksu.*

Papildus vēršam uzmanību uz to, ka personām ar invaliditāti un politiski represētām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem ir tiesības piemērot arī nodokļa papildu atvieglojumus, ko var izdarīt, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, ja papildu atvieglojums nav piemērots taksācijas gada laikā.

- *Nodokļa papildu atvieglojums par invaliditāti:*
 - *154 eiro mēnesī jeb 1848 eiro gadā I un II grupas invaliditātes gadījumā;*
 - *120 eiro mēnesī jeb 1440 eiro gadā III grupas invaliditātes gadījumā.*
- *Nodokļa papildu atvieglojums politiski represētām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem 154 eiro mēnesī jeb 1848 eiro gadā.*

11. Vai atgūtā summa par pārmaksāto nodokli ietekmēs ģimenes ienākumu aprēķināšanu gadījumā, ja ģimene pretendē uz trūcīgas personas statusa piešķiršanu?

- *Jā, ienākums tiks ņemts vērā 3 mēnešu periodā pirms iesnieguma iesniegšanas pašvaldības sociālajā dienestā un, aprēķinot vidējo ienākumu mēnesī, kopējā atgūtā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa tiks dalīta ar 3, ja nodoklis atgūts šo 3 mēnešu periodā. Piemēram, ja 40 eiro tiks atgūti aprīlī un iesniegums iesniegts maijā, jūnijā vai jūlijā, vidējiem ienākumiem mēnesī tiks pieskaitīti 13,33 eiro (40 eiro : 3 mēn.). Ja iesniegums tiks iesniegts augustā (4 mēneši), atgūtā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa netiks ņemtā vērā, aprēķinot vidējos ienākumus un piešķirot trūcīgas ģimenes (personas) statusu no augusta līdz oktobrim.*

12. Kāpēc VID nevar piemērot personai lielāku neapliekamo minimumu ik mēnesi, lai personai nebūtu jāiesniedz gada ienākumu deklarācija?

- *Taksācijas gada laikā personas ienākumi (piemēram, darba alga) var mainīties. Daudzas personas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu gūst vairākās ienākumu gūšanas vietās un taksācijas gada laikā arī šī situācija var mainīties. Tādējādi diferencētā neapliekamā minimuma piemērošana var radīt atšķirīgas situācijas: dažām personām nodoklis var būt jāpiemaksā, kamēr citām būs tiesības uz nodokļa atmaksu. Tā kā diferencētā neapliekamā minimuma aprēķinā ņem vērā personas ar nodokli apliekamā ienākuma kopumu taksācijas periodā kopā, ar nodokli apliekamā ienākuma kopumu ir iespējams aprēķināt (summēt) tikai rezumējošā kārtībā.*
- *Devējs nevar sekot līdzi darbinieka citās ienākumu gūšanas vietās gūtajiem ienākumiem, lai ik mēnesi piemērotu korektu diferencētā neapliekamā minimuma apmēru, kā arī darba devējam nevar uzlikt pienākumu sekot līdzi visu darbinieku ienākumu apmēram no gada sākuma. Tādējādi korektu diferencēto neapliekamo minimumu nevar aprēķināt katru mēnesi. Līdz ar to tika pieņemts vienkāršākais, vieglāk administrējama modelis neapliekamā minimuma piemērošanai – ik mēnesi piemērot fiksētu neapliekamā minimuma apmēru un sniegt deklarāciju un summējot ienākumus, piemērot diferencēto gada neapliekamo minimumu.*

13. Vai gadījumā, ja no diviem laulātajiem 2016. gadā strādāja tikai viens, kurš deklarācijas iesniegšanas brīdī jau ir miris, otram laulātajam būs tiesības iesniegt deklarāciju un atgūt pārmaksāto nodokli?

Neapliekamais minimums ir piemērojams tiktāl, cik tas ir piemērots taksācijas gada laikā. Savukārt, ja laulātais ir iesniedzis taksācijas gada deklarāciju un miris līdz iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksas saņemšanai, viņa mantiniekiem ir tiesības saņemt pārmaksāto nodokli kā vienu no mantojuma masas sastāvdaļām.

14. Kur var saņemt padomu jautājumos par deklarācijas iesniegšanu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu?

- *VID klientu apkalpošanas centrā Rīgā un ārpus Rīgas <https://www.vid.gov.lv/lv/nodoklu-maksataju-klientu-apkalposanas-centri>*
- *[www.vid.gov.lv/Aktualitātes/Videse semināri/Diferencētais neapliekamais minimums](http://www.vid.gov.lv/Aktualitates/Videse seminari/Diferencetais%20neapliekamais%20minimums)*
- *[www.vid.gov.lv/Aktualitātes/Prezentācija “Diferencētais neapliekamais minimums”](http://www.vid.gov.lv/Aktualitates/Prezentacija%20Diferencetais%20neapliekamais%20minimums)*
- *[www.vid.gov.lv/Privātpersonām/Gada ienākumu deklarācija](http://www.vid.gov.lv/Privatpersonam/Gada%20ienakumu%20deklaracija)*